

DAVČNA OBRAVNAVA PREMIJ RIZIČNEGA ŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA IN NALOŽBENEGA ŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA

Pojasnilo DURS, št. 4200-218/2007, 26. 9. 2007

Zavezanec sprašuje, v katerih primerih se zavarovalne premije, ki jih podjetje pravna oseba oziroma samostojni podjetnik kot sklenitelj zavarovalne pogodbe plačuje za življenjsko zavarovanje, lahko štejejo kot odhodek davčnega zavezanca v skladu z veljavno zakonodajo. Zanima ga, ali je premija za rizično življenjsko zavarovanje davčno priznan odhodek pravne osebe oziroma samostojnega podjetnika, če je sklenitelj/plačnik premije pravna oseba oziroma samostojni podjetnik in zaposleni/delojemalec oziroma njegov družinski član upravičenec po zavarovalni pogodbi, pri čemer navaja, da predstavljajo premije stimulacijo (boniteto) za zaposlenega, od katere se plačuje davek od osebnih prejemkov oziroma dohodnina. Isto vprašanje je zastavil tudi za primer naložbenega življenjskega zavarovanja. V nadaljevanju odgovarjamo:

Glede na različni obliki obravnavanih zavarovanj je treba vsak primer obravnavati posebej glede na njegovo vsebino.

1/ Davčna obravnava zavarovalne premije, ki jo podjetje (pravna oseba oziroma samostojni podjetnik) kot sklenitelj zavarovalne pogodbe plačuje za rizično življenjsko zavarovanje, če je sklenitelj (podjetje) upravičenec po zavarovalni pogodbi in če je zaposleni oziroma njegov družinski član upravičenec po zavarovalni pogodbi.

Rizično življenjsko zavarovanje se sklene, da se ob morebitni smrti zavarovane osebe med pogodbenim trajanjem zavarovanja upravičencu izplača zavarovalna vsota za primer smrti. Zavarovalnica se torej obveže izplačati upravičencu to vsoto, če zavarovana oseba umre med trajanjem zavarovanja. Če zavarovana oseba doživi dogovorjeno dobo trajanja zavarovanja, je zavarovalnica prosta vseh obveznosti. S pogodbo rizičnega življenjskega zavarovanja je lahko zavarovana samo ena oseba. Upravičenec zavarovanja pa je lahko pravna ali fizična oseba. Ta oblika življenjskega zavarovanja ne vsebuje varčevalne komponente, temveč le zavarovalno (zavaruje se delojemalec za morebitno škodo, ki bi jo podjetje lahko utrpelo, če bi umrl med izvajanjem nekega projekta (upravičenec do zavarovalne vsote je pravna oseba/samostojni podjetnik posameznik), namenjena pa je tudi zaščiti družinskih članov, ki bi bili ob smrti zavarovane osebe med trajanjem zavarovanja obremenjeni s pokritjem nastalih obveznosti).

Pri rizičnem življenjskem zavarovanju tako ni nikakršnega pripisa iz dobička (donosa), ki bi se izplačal ob nastopu zavarovalnega primera skupaj z izplačilom zavarovalne vsote življenjskega zavarovanja.

Pri presoji, ali so zavarovalne premije, ki jih za delojemalca plačuje delodajalec, pri čemer zavarovalna vsota pripada delodajalcu, davčno priznani odhodek, je treba upoštevati določbo 29. člena ZDDPO-2, ki v prvem odstavku določa, da se za ugotavljanje dobička priznajo odhodki, potrebni za pridobitev prihodkov, ki so obdavčeni po tem zakonu. Če torej zavarovalna vsota pripada zavarovalcu (pravni osebi), so plačane zavarovalne premije davčno priznani odhodki, saj s plačilom le-teh nastanejo pri pravni osebi prihodki.

V skladu z določbo prvega odstavka 39. člena Zakona o dohodnini – ZDoh-2 (Uradni list RS, št. 117/06) je boniteta vsaka ugodnost v obliki proizvoda, storitve ali druge ugodnosti v naravi, ki jo delojemalcu ali njegovemu družinskemu članu zagotovi delodajalec ali druga oseba v zvezi z zaposlitvijo. V skladu z določbo 6. točke drugega odstavka tega člena so med bonitete vključene tudi zavarovalne premije in podobna plačila. Boniteta v smislu navedene določbe pa je zavarovalna premija le, če zavarovalna vsota pripade delojemalcu. Če je upravičenec do zavarovalne vsote delodajalec, plačane premije ne veljajo za boniteto po tej določbi.

Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb – ZDDPO-2 (Uradni list RS, št. 117/06) v drugem odstavku 35. člena določa, da se plače, druga izplačila v zvezi z zaposlitvijo in nadomestila plače za čas odsotnosti zaradi izrabe letnega dopusta in zaradi drugih odsotnosti z dela poslovnih delavcev, prokuristov in delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi priznajo kot odhodek v obračunanem znesku, v skladu z zakonom oziroma pogodbo o zaposlitvi. V skladu s tretjim odstavkom 35. člena ZDDPO-2 se kot druga izplačila v zvezi z zaposlitvijo štejejo tudi stroški bonitet, ki so obdavčeni po zakonu o dohodnini. Iz navedenega izhaja, da so zavarovalne premije, ki jih za delojemalca plačuje delodajalec, če zavarovalna vsota pripade delojemalcu, lahko davčno priznani odhodek, ker so obdavčene po zakonu o dohodnini.

2/ Davčna obravnava zavarovalne premije, ki jo podjetje kot sklenitelj zavarovalne pogodbe plačuje za naložbeno življenjsko zavarovanje, če je sklenitelj (podjetje) upravičenec po zavarovalni pogodbi in če je zaposleni oziroma njegov družinski član upravičenec po zavarovalni pogodbi.

Naložbeno življenjsko zavarovanje v nasprotju z rizičnim življenjskim zavarovanjem združuje življenjsko zavarovanje in varčevanje, vezano na gibanje vrednosti enot premoženja izbranih naložbenih skladov. Zavarovalec prevzame naložbeno tveganje, povezano s spremembo vrednosti teh enot; ob smrti zavarovane osebe med trajanjem zavarovanja se izplača najmanj zajamčena zavarovalna vsota za primer smrti (oziroma vrednost premoženja, če je ta višja od zavarovalne vsote), ob doživetju pa prejme upravičenec za doživetje zavarovalno vsoto, ki je enaka vrednosti privarčevanega premoženja v izbranih naložbenih skladih. Za naložbeno življenjsko zavarovanje je torej značilno nalaganje dela premije v vzajemne sklade in odvisnost višine končnega izplačila od njihove donosnosti med zavarovalno dobo.

Vplačane premije za naložbeno življenjsko zavarovanje se v poslovnih knjigah davčnega zavezanca ne izkazujejo kot odhodek oziroma strošek, saj to niso plačila, ki bi zmanjševala njegovo premoženje (če je upravičenec do zavarovalne vsote davčni zavezanec, ki je premijo vplačal). Po vsebini so plačane premije za tovrstno zavarovanje naložbe, saj bodo iz njih izhajale gospodarske koristi, povezane z njo, zato morajo biti izkazane v poslovnih knjigah davčnega zavezanca kot dolgoročne terjatve do zavarovalnice. Le tako lahko slednji pravilno izkazuje svoje premoženje v poslovnih knjigah in ob nastanku zavarovalnega primera oziroma ob izteku zavarovalne dobe zahteva izpolnitev pogodbene obveznosti zavarovalnice (zavarovalno vsoto), ki vključuje tudi donos.

Ob prejemu zavarovalne vsote se razlika med prejetim zneskom in izkazano vrednostjo naložbe v poslovnih knjigah zavezanca evidentira kot finančni prihodek. Iz navedenega izhaja, da plačane premije življenjskega zavarovanja, če je upravičenec do zavarovalne vsote davčni zavezanec, ki je premijo plačal, ne glede na to, ali se plačujejo vsak mesec ali v enkratnem znesku, po vsebini niso stroški oziroma odhodki tekočega obdobja, ampak so dolgoročne naložbe oziroma dolgoročne terjatve do zavarovalnic, ki jih morajo davčni zavezanci v poslovnih knjigah izkazovati med dolgoročnimi sredstvi (v razredu 0). Takšno je pojasnilo Generalnega davčnega urada Davčne uprave RS št. 091-17/2006 z dne 28. 7. 2006, spremenjeno z dnem 28. 11. in 19. 12. 2006, ter se uporablja za zavarovanja, sklenjena od 1. 1. 2007. Če so bila sklenjena pred 1. 1. 2007, se davčni zavezanci lahko odločijo, ali bodo vplačane zavarovalne premije izkazovali kot odhodek tekočega leta ali kot dolgoročno terjatev. Pri tem je v navedenem pojasnilu opozorjeno na določbe računovodskih standardov, ki jih morajo pravne osebe upoštevati pri vodenju poslovnih knjig in izdelavi računovodskih izkazov. V skladu s SRS 3 (2006), točka 3.8, se finančna naložba v knjigovodskih razvidih in bilanci stanja pripozna kot finančno sredstvo, če je verjetno, da bodo pritekale gospodarske koristi, povezane z njo, in je mogoče njeno nabavno vrednost zanesljivo izmeriti. V točki 3.46 pa je določeno, da se finančna naložba, ki jo ima podjetje naložbenik v posesti v obdobju, daljšem od leta dni, in s katero naj bi dolgoročno dosegalo donos, obravnava kot dolgoročna naložba.

Če je upravičenec do zavarovalne vsote delojemalec, so ob upoštevanju drugega in tretjega odstavka 35. člena ZDDPO-2 plačane premije tudi v primeru naložbenega življenjskega zavarovanja davčno priznan odhodek zavarovalca (pravne osebe oziroma samostojnega podjetnika), ker so obdavčene po zakonu o dohodnini kot boniteta.

Odgovori na posamezna vprašanja so na voljo tudi na internetni strani Davčne uprave RS www.durs.gov.si/ pod rubriko Davki – predpisi in pojasnila.